

40 aastat ja 35 numbrit lähedalt võrreldes

Esimene *Lähivertailuja*-nime kandev väljaanne nägi ilmavalgust nelikümmend aastat tagasi. Sellest ajast peale on ilmunud 35 *Lähivõrdluste* numbrit, mis kujunesid esialgu sariväljaandeks ja viimaks teadusajakirjaks. Seega on käesolev *Lähivõrdluste* juubelinumber, mis tähistab väljaande minevikku, olevikku ja tulevikku.

Numbri kaks esimest artiklit tutvustavad *Lähivõrdluste* ajalugu. Reet Kasik, üks väljaande asutajatest, käsitleb oma kirjutises algusaastaid 1980. aastatest kuni 2000. aastate alguseni. Arenguid sealt edasi kuni 2020. aastateni kirjeldab Annekatrin Kaivapalu, kes teenis *Lähivõrdluste* peatoimetajana teadusajakirja esimesed 15 aastat. Mõlemad tekstid rõhutavad kogukonna tähtsust. *Lähivõrdlusi* sariväljaandena sai alguse 1980. aastatel, kui kokku said Soome ülikoolides õpetanud eesti keele õppejõud ning soome ja eesti teadlased, kes tundsid huvi eesti ja soome keele võrdlemise vastu. Aastatuhande vahetusel võttis *Lähivõrdlused* omaks eesti ja soome keele omandamisega seotud küsimustest huvitatud VIRSU-võrgustik.

Lähivõrdluste esimesed 18 numbrit põhinesid ühistel seminaridel esitletud uurimustel ning numbrid avaldati erinevate ülikoolide toimetiste sarjades. Suur muutus toimus aastal 2010, kui *Lähivõrdlustest* sai eelretsenseeritud ja kõigile avatud teadusajakiri, mida hakkas välja andma Eesti Rakenduslingvistika Ühing. Kolmekeelse (soome, eesti, inglise) väljaande on leidnud üha suurem hulk teadlasi ning samal ajal on artiklite teemad ja uurimistöös kasutatavad lähenemisviisid mitmekesistunud.

Mitmekesistumine on ka loomulik tagajärg sellele, et *Lähivõrdlusi* on avaldatud juba 40 aastat. Väljaande fookuses on algusest peale olnud

keelte võrdlemise ja teise keele omandamise küsimused, kuid teemadele on alati lähenetud igale ajastule omastest vaatenurkadest ja uurimisvajadustest. Päevakajaliste teemade käsitlemine on olnud ka väljaande aktuaalsuse säilitamise eelduseks. Seda näitab näiteks *Lähivõrdlustes* avaldatud teise keele õppimise ja õpetamise alased uurimused, milles on nii Soome kui ka Eesti kontekstis keskseks saanud paljud teised teemad peale sugulaskeele omandamise.

Võib öelda, et *Lähivõrdlustest* on kujunenud väljaanne, milles võrdluse moodustab ennekõike teemade poolest sarnaste, soome ja eesti ning nende sugulaskeeli puudutavate uurimuste kogumine kokku. Isegi kui teadusartiklid ei käsitle otseselt sugulaskeelte kontakti ega võrdle neid omavahel, on paljud nende keelte omandamise, õpetamise, tõlkimise, võrdlemise, keelekontaktide ja keelepoliitikaga seotud küsimused sarnased. *Lähivõrdlusi* sirvides saab ülevaate sellest, kuidas neid küsimusi lahendatakse kummalgi pool Soome lahte ja isegi veidi kaugemal.

Käesolev 35. number jätkab *Lähivõrdluste* hiljutist suunda, keskendudes peamiselt õpetamise ja õppimisega seotud uurimustele. Kristiina Bernhardt uurib oma artiklis *Millest me räägime, kui räägime keeletundides aktiivsest õppimisest? Eesti keele kui teise keele tund IKAP-mudel*is õpilaste kognitiivset kaasatust koolitunnis sõltuvalt sellest, milliseid õppetegevusi õpetaja neile pakub. Õpetaja juhitud töö ja vastastikuse õppimise suhet vaatleb ka Mervi Kastari artikkel *Vastastikune tugi kirjanduse lugemisringides täiskasvanud sisserändajate lõimimiskoolituses*. Selle uurimuse tulemused näitavad, et täiskasvanud õppijad pakuvad üksteisele mitmekülgset vastastikust tuge juba keeleõppe algfaasis.

Raili Pooli ja Maarika Terali artiklis *Motiveeritud keeleõppijate kogemused ja eelistused eesti keele grammatika õppimisel* lastakse rääkida motiveeritud eesti keele õppijatel. Artikli intervjuumaterjalis rõhutavad nad keelestruktuuride õppimise olulisust ja kirjeldavad oma eelistatud eesti keele grammatika õppimise viise. Liina Lutsepa artikkel *Kohatarindid noore eesti keele kui teise keele õppija suulises ja kirjalikus tekstis* keskendub samuti keelestruktuuride õppimisele. Artiklis vaadeldakse,

kuidas eesti keelt teise keelena omandavad 8–11-aastased õpilased väljendavad kohasuhteid ning millised muutused leiavad aset kohta väljendavates fraasides kolme aasta jooksul.

Veronika Mysheva artikkel *Tõlkimine kui võti sõna "harva" semantika mõistmiseks* toob esile keeli võrdleva analüüsi väärtuse sõnatähenduste uurimisel. Artiklis vaadeldakse soome sõna *harva* semantikat, võrreldes selle esinemisi vene keelest soome keelde tõlgitud ilukirjanduses.

Täname autoreid huvitavate ja mitmekülgsete artiklite eest, mis *Lähi-võrdluste* suunda aina edasi juhivad. Täname ka retsensente asjatundlike kommentaaride eest, mis on üksikuid tekste oluliselt arendanud. Suur tänu kõigile numברי väljaandmises osalenutele tõhususe ja paindlikkuse eest numברי ettevalmistamise ajal. Täname ka Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumi rahalise toetuse eest ning Eesti Rakenduslingvistika Ühingu jätkuva võimaluse eest avaldada *Lähivõrdlusi*. *Lähivertailuja* oma väljaandena.

Hanna-Ilona Härmävaara

40 vuotta ja 35 numeroa läheltä vertaillen

Ensimmäinen *Lähivertailuja*-nimen alla ilmestynyt julkaisu näki päivänvalon neljäkymmentä vuotta sitten. Siitä pitäen julkaisusarjaksi ja lopulta tieteelliseksi kausijulkaisuksi kasvanutta kokoomateosta on julkaistu 35 numeron verran. Tämä *Lähivertailuja* on siis juhlanumero, jossa juhlietaan julkaisun menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta.

Numeron kaksi ensimmäistä kirjoitusta esittelevät *Lähivertailujen* historiaa. Julkaisusarjaa perustamassa ollut Reet Kasik piirtää tekstissään kaaren 1980-luvulta 2000-luvun alkuun ja kausijulkaisua sen ensimmäiset 15 vuotta päätoimittanut Annekatrin Kaivapalu 2000-luvun alusta 2020-luvulle asti. Kummassakin tekstissä korostuu yhteisön merkitys. *Lähivertailut* versoi julkaisusarjaksi yhteisöstä, jonka muodostivat suomalaisissa yliopistoissa opettaneet viron kielen lehtorit sekä suomalaiset ja virolaiset tutkijat, jotka 1980-luvun alussa innostuivat viron ja suomen vertailusta. Vuosituhannen taitteessa *Lähivertailut* otti omakseen viron ja suomen omaksumisen kysymyksistä kiinnostunut VIRSU-verkosto.

Lähivertailujen 18 ensimmäistä numeroa perustuivat yhteisemi-naareissa esitelyihin tutkimuksiin, ja numerot julkaistiin eri yliopistojen julkaisusarjoissa. Suuri muutos tapahtui vuonna 2010, kun *Lähivertailut* muuttui vertaisarvioituksi, kaikille avoimeksi kausijulkaisuksi, jota alkoi kustantaa Viron soveltavan kielitieteen yhdistys, Eesti Rakenduslingvistika Ühing. Kolmikielisen (suomi, viro, englanti) julkaisun on löytänyt yhä suurempi tutkijoiden joukko, ja samalla artikkeleiden aiheet ja lähestymistavat ovat monipuolistuneet.

Monipuolistuminen on myös luonnollinen seuraus siitä, että *Lähivertailuja* on julkaistu jo 40 vuotta. Keskiössä ovat julkaisun alusta asti pysyneet kielten vertailun ja toisen kielen omaksumisen kysymykset,

mutta aiheita on lähestytty aina kullekin ajalle tyypillisistä näkökulmista ja tutkimuksen tarpeista. Ajankohtaisten aiheiden käsittely on ollut edellytyksenä myös sille, että julkaisu on onnistunut pysymään relevanttina. Tämä näkyy esimerkiksi *Lähivertailuissa* julkaistussa toisen kielen oppimisen ja opetuksen tutkimuksessa, jossa ovat sekä Suomessa että Virossa nousseet keskeisiksi monet muutkin kuin sukukielen omaksumisen erityiskysymykset.

Voikin sanoa, että *Lähivertailuista* on sukeutunut julkaisu, jossa vertailun muodostaa ennen kaikkea teemoiltaan samankaltaisen, suomeen ja viroon sekä niiden sukukieliin liittyvän tutkimuksen kokoaminen yhteen. Vaikka tutkimusartikkelissa ei suoraan tarkasteltaisi sukukielten kontaktia tai vertailtaisi niitä toisiinsa, ovat monet näiden kielten omaksumiseen, opettamiseen, kääntämiseen, vertailuun, kielikontakteihin ja kielipolitiikkaan liittyvät kysymykset samankaltaisia. *Lähivertailut* avaamalla saa tietää, miten kysymyksiä Suomenlahden toisella puolen ja vähän kauempanakin ratkotaan.

Kädessäsi oleva 35. numero jatkaa *Lähivertailujen* viimeaikaista linjaa tuoden yhteen ennen kaikkea opettamiseen ja oppimiseen liittyvää tutkimusta. Kristiina Bernhardt tarkastelee artikkelissaan *Mitä tarkoittamme aktiivisella oppimisella kielten oppitunneilla? ICAP-pohjainen analyysi viro toisena kielenä -opetuksesta* oppilaiden kognitiivista sitoutumista viro toisena kielenä -oppitunnilla sen mukaan, millaisia oppimisaktiviteetteja opettaja heille tarjoaa. Opettajajohtoisen työskentelyn ja vertaisoppimisen suhdetta tarkastelee myös Mervi Kastarin artikkeli *Vertaistuki suomenoppijoiden lukupiirissä aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa*. Tutkimus osoittaa aikuisten oppijoiden tarjoavan toisilleen monipuolista vertaistukea jo kielenoppimisen alkuvaiheissa.

Raili Poolin ja Maarika Teralin artikkelissa *Motivoituneiden kielenoppijoiden kokemukset ja preferenssit viron kieliopin opiskelussa* ääneen pääsevät motivoituneet viron kielen opiskelijat. Artikkelin haastatteluaineistossa he painottavat erityisesti rakenteiden oppimisen tärkeyttä ja kuvaavat mieluisimpia tapojaan oppia viron kielioppia. Rakenteiden

oppimiseen keskittyy myös Liina Lutsepan artikkeli *Paikanilmaukset viroa toisena kielenä opiskelevien nuorten puhutuissa ja kirjoitetuissa teksteissä*. Artikkelissa tarkastellaan, miten viroa toisena kielenä oppivat 8–11-vuotiaat lapset käyttävät paikanilmauksia ja mitä muutoksia paikanilmauksien käytössä tapahtuu kolmen vuoden aikana.

Veronika Myshevan artikkeli *Käännös avaimena sanan ”harva” semantiikkaan osoittaa* kieltenvälisen vertailun arvon yhden kielen merkitysten tarkastelussa. Artikkelissa tarkastellaan *harva*-sanon semantiikkaa vertailemalla venäjistä suomennetun kaunokirjallisuuden *harva*-sanon esiintymiä niiden venäjänkielisiin lähtömuotoihin.

Kiitämme kirjoittajia kiinnostavista, monipuolisista ja *Lähivertailujen* linjaa aina eteenpäin ohjaavista artikkeleista. Kiitämme myös arvioijia asiantuntevista ja yksittäisiä tekstejä huimasti eteenpäin vie-
neistä kommentteista. Suurkiitos kaikille julkaisuprosessiin osallistuneille perusteellisesta paneutumisesta, tehokkuudesta ja joustavuudesta tämän numeron valmistelussa. Kiitämme myös Viron opetus- ja tiedeministeriötä taloudellisesta tuesta ja Viron soveltavan kielitieteen yhdistystä jatkuvasta mahdollisuudesta julkaista *Lähivördlusi*. *Lähivertailuja* yhdistyksen suojissa.

Hanna-Ilona Härmävaara

40 years and 35 issues in close comparison

The first publication under the name *Lähivertailuja* came out 40 years ago. Since then, *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja* has changed its name and evolved from a series of publications to a peer-reviewed journal, now with 35 published issues. This issue marks a special celebration of the publication's past, present, and future.

The first two articles in this issue provide an overview of the history of *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja*. In the first article, Reet Kasik, one of the publication's founders, covers the early period from the 1980s through the early 2000s. Developments from that point up to the 2020s are detailed by Annekatrin Kaivapalu, who served as the journal's first editor-in-chief for fifteen years. Both texts emphasize the importance of community. The publication was founded by a group of Estonian language lecturers teaching at Finnish universities and Finnish and Estonian researchers who were interested in doing contrastive research on Finnish and Estonian. Another community that later joined publishing in *Lähivertailuja* was a network called VIRSU, which brought together researchers interested in questions related to learning Finnish or Estonian as a second language.

The first 18 issues were compiled from studies presented at specific seminars, published as part of various university proceedings. A major change took place in 2010, when *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja* became a peer-reviewed journal open to submissions by anyone. Since then, the journal has been published by the Estonian Society for Applied Linguistics (Eesti Rakenduslingvistika Ühing). The now trilingual (Finnish, Estonian, English) publication has attracted an increasing number of researchers, diversifying the topics of the articles and the methods used in them.

This diversification is also a natural consequence of the fact that *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja* has been published for 40 years. The focus of the publication has remained on comparing languages and on second language acquisition, but the topics have been always approached from the perspectives and research needs of each era. Addressing contemporary issues has also been a prerequisite for maintaining the topicality of the publication. This is evident, for example, in how the studies on second language teaching and learning published in *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja* cover a wide range of topics, also beyond cognate language acquisition.

Indeed, it can be stated that *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja* has become a publication in which the comparison is primarily made by putting together a collection of studies similar in terms of topics. Even if the research articles do not examine the contact between Finno-Ugric languages or compare them explicitly, many of them address issues related to language acquisition, pedagogy, translation, language contact, and policy, relevant across the languages. By opening the pages of *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja*, one can get an overview of how shared challenges are addressed on the other side of the Gulf of Finland, and even a little further away.

The 35th issue maintains the recent focus of *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja* on research pertaining to teaching and learning. In her article, *What do we mean by active learning in language lessons? An ICAP-based analysis of Estonian as a second language lessons*, Kristiina Bernhardt studies pupils' cognitive engagement in Estonian as a second language lessons, specifically in relation to the types of learning activities provided by the teacher. The relationship between teacher-led work and peer interaction is also discussed in Mervi Kastari's article *Peer support in literary reading circles in integration training for adult immigrants*. The research shows that adult learners offer each other versatile peer support already in the early stages of language learning.

Raili Pool and Maarika Teral's article *The experiences and preferences of motivated language learners in studying Estonian grammar* presents

insights from highly motivated learners of Estonian language. The interviewed informants emphasize the importance of learning language structures and describe their preferred ways of learning Estonian grammar. Liina Lutsepp's article *Locative constructions in the spoken and written texts of young learners of Estonian as a second language* also focuses on structures. The article examines how children aged 8–11 learning Estonian as a second language express spatial relations, and what kind of changes take place in their use of locative constructions over a period of three years.

Veronika Mysheva's article, *Translation as a key to the semantics of the word "harva"*, underscores the value of cross-linguistic comparison in the analysis of meaning in one language. The article examines the semantics of the word *harva* by comparing the occurrences of the word in fiction translated from Russian into Finnish with the Russian source forms.

We thank the authors for their interesting and thematically diverse articles and reviewers for their expert comments. Thanks are due to everyone who participated in the editing process for their commitment, efficiency, and flexibility in preparing this volume. In particular, our gratitude goes to the Estonian Ministry of Education and Research for their financial support, and to the Estonian Association for Applied Linguistics for allowing us continuously publish *Lähivõrdlusi*. *Lähivertailuja* under their aegis.

Hanna-Ilona Härmävaara